

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

K ö k s t i d n i n g e n .

Nummers- och Hushålls-Tidning.

N:o 20.

Tördagen den 15 Maj

1852.

Kyrko-Tidningar.

Bönesöndag

predika:

I Domkyrkan:

Ottesången: Comminister v. Past. Claësson.

Högmissan: Domp. Doct. Thomander.

Aftonsången: v. Past. Olsson.

I Christinæ Kyrka:

Lyska Högmissan: (kl. 9) vicar. Past. Prehn.

v. Högmissan (kl. 11) Bat. Pred. v. Past.

Kindberg.

I Garnisons-kyrkan:

Högmissan: Bat. Pred. v. Past. Lundgren.

I Fattighus-kyrkan:

v. Pastor Hallén.

I Hospitals-kyrkan:

v. Past. Mag. Landtbom.

Christi-Himmelsfärdsdag

predika:

I Domkyrkan:

Ottesången: Comminister v. Past. Claësson.

Högmissan: Domp. Doct. Thomander.

Aftonsången: v. Past. Johansson.

I Christinæ Kyrka:

Lyska Högmissan (kl. 9) vicar. Past. Prehn.

v. Högmissan (kl. 11) Bat. Pred. v. Past.

Kindberg.

I Garnisons-Kyrkan:

Högmissan: Reg. Past. Ljunggren.

I Fattighus-kyrkan:

v. Pastor Hallén.

I Hospitals-kyrkan:

v. Past. Mag. Landtbom.

Bok-Annoser.

I morgon Söndagen den 16 Maj utkommer från C. Petersens Lithografiska Inrättning och Boktryckeri

**Illustrerad nyaste Söndagsmagasin,
VI årgången N:o 20.**

INNEHÅLLANDE:

Utkast till ett israelitiskt tempel i Pest, planch. — Marstrand och "Sveriges Gibraltar," forts. fr. N:o 19. — Morlakearne, forts. fr. N:o 19, med 10 plancher. — Nicholas Dunks, forts. fr. N:o 18. — Ångfartyget Beehovens undergång på Rhen den 2 Mars, planch. — Adolf Köckert, med porträtt.

Å detta veckoblad, som hvarje Söndags morgon kl. 7 utgifves i stor quart om 8 trespalliga sidor, kan prenumereras så väl å alla rikets Postkontor och Boklädor som hos utgifvaren med 4 R:dr B:co för hela året. Bladet tillsändes prenumeranterna kostnadsfritt.

Götheborg den 15 Maj 1852.

(88.)

Från C. Petersens Lithografiska Inrättning och Boktryckeri har i dag, Lördag d. 15 Maj lemnat pressen:

N:o 45 & 46 andra årgången af

URVAL UR

Fliegende Blätter

och andra illustrerade arbeten,

på Svenska språket,

innehållande:

Besparing, med planch. — Don Juan eller själarne i skärselden, forts. fr. N:o 43 & 44. — Två plancher med text. — En sann händelse, med planch. — Hvar och en har sitt kors, med planch. — Generalen och Trumslagaren från Arcole. — Dåliga affärer, med planch. — I Badet, med planch.

Af denna veckoskrift utkommer hvarannan Lördag ett dubbelnummer om 8 trespaltiga sidor i samma format som Söndagsmagasinet.

Pris för helt år 3 R:dr B:co.

Prenumeration emottages så väl hos alla Bokhandlare, som å Postkontoren utan tillökning af transportkostnader.

Obs. Af Extra N:o 3, med planchen öfver Sedelmynt, finnes ännu exemplar att tillgå hos utgifvaren

— å 1 R:dr B:co:

men prenumeranter för hela året (fr. o. m. början af Juli f. å. till ultimo Juni d. å., eller 52 N:o utom extranumren) erhålla densamma gratis. (89.)

Hos **C. PETERSEN** finnes

ständigt lager af

Svenska Konnossementer i Boktryck

D:o D:o „ Stentryck

Engelska D:o „ D:o

Svenska Vexel-blanquetter.

Franska D:o (Tertia).

Qvittenser.

Förpassnings-, Frakt- och Förebudssedlar.

Hyseskontrakt.

Linierade Räkningar.

Stort sortiment af Vin-, Punsch- och Bischoffs-

Etiquetter

Eau de Cologne- och Luktvattens-Etiquetter

Hattbottnar.

Sörjkort och Sörjbref.

Adress- och Visitkort.

Obs. Beställningar å alla slags arbeten i Bok- eller Stentryck utföras med skyndsamt och till det mest billiga pris. (81.)

Till Salu.

Färsk Lax,

från

Jonsered

och

Åhs Kloster,

inkommer nästan dagligen under sommaren till försäljning hos

WICKMAN & STILLSTRÖM
(81.)

Westphaliska Skinkor;

Rökta Gåsbröst;

Metvurst;

Rysk Caviar;

Christiania Anchovis;

Chester Cheese;

Stilton d:o;

Holl. Stolkscher-Ost;

Norrköpings d:o;

Gammal Skånsk d:o,

försäljas hos

WICKMAN & STILLSTRÖM
(82.)

Råg- & Hvetenjöl,

förmalet af utmärkt god och renharpad Säd hos

BRAG & GÄDDA
(83.)

Ett parti **goda Kokärter** försäljas till billigt pris, af

ANDERSSON & WALLERUS
(84.)

Nästa N:o utgifves Lördagen den 22 Maj.

Göteborg, C. Petersens Officin 1852.

Scen från Riksdagen i Linköping år 1600.

Scen från Riksdagen i Linköping
år 1600.

Af J. P. Tollstorp.

Bland de första åreder här företogs, var församlingen mot råds herrarne. Den 3 Mars sattes en domstol af 156 personer, nemligen 38 af ridderskapet och adeln, 24 af frigsbefälet till häst, 20 till fot, 54 borgare, 24 bönder, 22 lagförare, och 4 som förde pennan, hvilka alla afsade ed, att utan anseende till personen dömma efter lag och rättvisa. Hertigen gaf dem desutom en skrifelig försäkran, som frikallade dem från all förhet, hvarmed de woro honom förbundne, på det de utan fruktan, utan anseende till skyldskap eller wänskap skulle fälla deras dom. Domarena woro samlade i en stor sal wid öppna dörrar. Närmst wid ingången till hertigens rum war ett bord för des swägers, hertigen af Holstein, Johan Adolfs ministrar, Clement Laderdorf och Christert Sieding. Carl sjelf, som ofta gif ut och tog, satte sig hos dem; på hans högra hand war preswibordet och på samma sida ett långt bord för adeln. Dernäst satt presterskapet; på wänstra handen war ett bord för frigsbefälet af rytteriet, widt på golfwet längs ett annat för knekte-höfwitsmännen, och ännu ett i samma rad för borgerskapet; wid nedra ändan suto lagförarne; bönderna togo plats huru de kunde; många, som ej kunde till domstolen, stodo rundt omkring hwar de kunde, både utom och inom. Dro och bekymmer war målad på allas ansigten. Tyta suto domarne kring borden, wäl wetande, men ej wägan de hwad de borde göra. Hertigens närwaro låg på deras hjertan som en tryckande börda, och utswade den känsla af rättwisa och medlidande, som då och då wille uppblösa. När han kom, låg en kall itning genom deras blod; när han gick, kastade de efter honom hemfka blickar. Allt hwad som förhades, skedde på ett så hemligt och

nästan graflikt sätt, att man tyckte sig bewista de fordna underjordiska domstolarnes rysliga och straffande blods-akter. Aningen war sorglig hos en hwar. I en djup tystnad stod den församlade menigheten omkring, kastande spejande blickar för att forska hwarje åtbörd, hwarje rörelse hos domarne, som kunde förråda deras hemliga tankar. Ändeligen hördes ett doft buller, som ökade sig alltmer och liknade en högtidlig offerfest i en dyster natt. Allas blickar woro ristade åt ingången. De anlagade inträdde. Öfwer fyratio, de flesta af adel, woro instånnde, dock insunno sig endast nio af rikets yppersta män. De woro riksråderne Gustaf och Sten, Banérer, Hogenschild, Thure och Clas, Bjelkar, Erik Sparre, Erik Leyonhufwud, Göran Pose och Christer Horn, samt Carl Stenbock, Axel Kurk, Arwid Ståhlarm och Bengt Falk. Anlagelsepunkterna upplästes af Erik Göransson Tegel, son af konung Erik XIV:s affwårde rådgifwäre Göran Pehrson, mången oskyldigs försöjare och, nästan sagdt, sin egen konungs och wälgörares baneman. Wäl woro dennes barn utesutne från tjensters beklådande i riket; men denne sonen Erik hade hertigen, det oaktabt, låtit uppfostra och upphöjt. Fadren war han lik i nedrigt utseende, och hans wäsende war en mordengels. De uppgifna brotten woro inga andra, än att de anlagade hyllat konungen och des parti, gjort för honom allt hwad de kunnat, och i sin skrifwelling nyttjat försuädliga uttryck mot hertigen. Som bewis framhafdes flera listor med bref. Erik Leyonhufwud, A. Bjelke, Chr. Horn och Göran Pose knäföll för hertigen och anhöllo om nåd, den de, genom holsteinska ministrens förbön, erhöello.

Hertigen kunde icke dämpa sin häftighet, han utbröt emot dem uti hårda ordalag. I synnerhet uppförde han sig mot Hogenschild mindre påsande. Denne hade warit sju i tre år, war det ännu och inbars i en stol. Innet skrifligt be-

Scen från Riksdagen i Linköping år 1600.

wis fanns emot honom; detta förtrot hertigen, som gjorde Hogenschild ganska bittra förebråelser; men denne swarade med mod, löd och wördnad, bad hans furstliga nåde styra sitt sinne, och bedyrade, det han wore ofskyldig till de honom gjorda förewitelser. Man sticade fullmäktige till hans fångna medbröder, att inhämta, om de något med honom wistte; men de nekade. I stället att deras stillas, blef han än mer förtörnad, han steg upp och bedyrade med ed, att denne man, som alltid wistte smycka sin sak, wore af alla den brotteligaste, och uppmånade hans domare att på honom skaffa sig rätt. Hogenschild försvarade sig med wärma, utan att förlora sin fattning, och blef utburen. Domrarne suto nedslagna, och den som innerligt lände det mindre påsande af detta uppförande och det obilliga deri, fastade, när han obemärkt kunde det, misnöjda blickar på hertigen. Det gälde deras ed och samwete, det war ej godt att fälla dom, då man twert deremot blef uppmånad till skånghet och skyldighet. Icke mindre uppförande war hertigen mot de öfrige anlagade riksråderne; inför hela församlingen kallade han dem nåppeligen annat, än stälmar och förrådare. De talade med mod och styrka till sitt försvar, och förklarade, att de icke handlat mot sin pligt, icke stämplat mot sitt fädernesland; ty det de gjort, det hade de gjort för sin lagliga konung; att deras enskilda och förtroliga breswerling med deras fruar och släktingar kunde, enligt swenskt lag, ej mot dem som bewis gälla; att sådant kunde dem förlätas för omständigheternas skull, hwarom de nu bönsöllo; något ondt uppsåt mot hertigen hade de aldrig haft, och det kunde ej bewisas; desutom fiödo de nu inför en domstol, som wore jäfwiq; ty många af domrarne wore tilläfwentys lika brottelige som de; att lejdebresewlet innehöll, det de skulle dömmas af owäldige domare, att så wäl å konungens som hertigens wägnar skulle främmande ministrar tillkallas, för att af-

göra wisten så wäl med konungen, som de inbyggare, hwilka deltagit i denna fejd. Långt från att häraf blidkas, afgaf hertigen ett swar, deruti han bestridde lejdebresewlet, hefti i en widsträckt bemärkelse; han påstod, att bresewlet till deras hustrur wore skrifne, wäl ej att upprisa, men att utspidas; ty man förtrot ej, skref han, att qwinnan det man will hafwa dödt, att de wore med wapnen i handen lemnade honom, innan fördraget stecde i Linköping. I rikssalen blef en allmän tyfnad; hwar och en fann, att hertigens förklaring war, om ej ofannfärdig, dock förwängsty han hade ej allenast undertecknat lejdebresewlet, utan desutom försäkrat, att ingen orätt skulle sedem. Hwar och en kände inom sig, att det wore ro de, som troget ärföljt sin konungs sanna, men att det war hertigen, som barit wapen mot sin öfwerherre, och att, om saken skulle från den ständstärskadas, wore snarare han den brottelige, just lydan nu gynnad honom. Som sakerna nu stode, syntes han nog begärlig efter kronan. Sedant kunde blott tänkas, icke uttalas; ty det hade funnat kosta hushudet. Långe stod hertigen och afbidade, det någon skulle tala; men en djup tyfnad herrskade i rikssalen. Då de märkte, huru blodet begynte swälla upp hos honom, blefwo de hånne något hwar; ingen wägade motsäga, men den aslagda eden låg tungt på allas samweten. Ändtilligen hördes en röst, ehuru lågt, yttre sig: "Wilja de ej swara, kunna de tiga; wi weta ännu dock hwad wi böra göra." Som ett eko långt samt fördubblat sig i bergen, upprepades högre och högre dessa orden, till des de meta allmänt ljudade som ett enhälligt bifall. Likwäl syntes saken icke afgjord; ty greswarne suto tyfta, icke ett ljud hördes från deras bänk. Detta förtrot hertigen högeligen; han tackade de öfrige för deras goda wilja, men wände sig med skarpa blickar till greswarne, frågande med sträng, allwarsam röst, hwarsöre de så tego? Leyonhushud, som märkte,

Scen från Riksdagen i Ulföping år 1600.

att härmed systades på honom, sade sig icke finna, att någon skedde för när med det att han svarade, när han tilltalades. Härmed lättes hertigen vara nöjd och gick ut.

Leyonhufwud tog då ordet, och förde dem till sinnes, att de med ömhet borde fälla dom, att när de emot de värste illgeringsmän borde vara samvetsgranna, huru mycket mer wid detta tillfälle. "Besinner," sade han, "det är ingen falsk eller gåse-blod, utan menniskor och våra medbröder." Presterna hade redan inlemnat sitt svar: de påstodo, att "ewangeliska läran ofelbart blifwit utrotad i Sverige, om Sigismund segrat wid Stångebro; ty när han redan wid sin fröning i Upsala som wän dertill gjort försök, hwad skulle han icke då gjort som omän? Hans rådgifworo derföre ganska straffbara." Huru rörde bönerna måtte varit, kan man finna af deras wackra uppförande. De framsickade en talemän, som af deras wägnar bekände, att de denna sak icke förstodo, bedjande herrarne göra som de funno skälignast. — Den nedrige Erik Göranson och några få andre lupo kring wid alla bord och anmodade hwar och en att teckna på de då brukliga små kristastor hwad de förestawade. Hertigens owillkorliga wilja fann man då, ingen torde sätta sig deremot; det kunde lätt blifwa framlyft till den förfärlige. På sådant sätt tillställtes denna blodiga dom; men när ständens röster blefwo framlagde på grefwe-bordet, och det då bekändes, att de fångslige riksråderna woro dömda som riksförrädare, blefwo alla förfräcte. Grefwarne uppsatte wäl en mildare dom; men Leyonhufwud gick bort; ty hertigens stränga blickar och de sträfwade orden swäfwade ännu för hans uppträda och förfräcta sinne. Då war de olyckliga sak förlorad; dödsdomen blef i allt bekräftad. Alla woro på det högsta rörda. Presterna ångrade att hafwa slagat första stenen; det blinda religionssnitet misbröde sitt hårda kraf och gaf wika

för den ädlare känslan af menniskorätt. De förklarade, att man förhastat sig, att så sträng hade deras mening icke varit. Förgäfwes användes holsteinska ministerns bemedling, och fåfängt war den werklige och ångersulle Leyonhufwuds bemödande att mildra den oberwellige riksföreståndaren, som redan hade domen i sina händer. De olyckliga grefwarne knäpföllo för den hårda mannen; men hans hjerta war ett stål, hwars bättre andade hade flytt; han stod för dem som en bildstod och lättes icke en gång märka dem. Smärtande är olyckan, men mera trospande föraktet. Ännu ägde man en swag förhoppning. Gustaf 1, hwilken som en helig wälmad sjunker med hwarje tidens knäppslag tillbaka i den gråa forntiden, står likwäl alltid wördnadswärd framför oss; men då lejde han hos dem, som sett och känt honom, elskler beskref af dem, som haft denna lycka, uti en ännu lifligare hägfomst, som en huld konung och nära anförwändt. Gustaf Banérs och Thurens Bjelkes fruar, Margareta och Christina Sture, woro hertigens egna förtäliga systonbar, och Erik Sparres fru, Ebba Brahe, war dotter af drottningen Catharinas syster och af ett Gustafs systerbarn. Man räknade på dessa höga anförwändter, men förgäfwes. Deras knäfall, böner och tårar, förmådde ej röra hans förhårdade sinne; nej, icke en gång det bewekande skådespelet af ett och tjugtu omgifwande barn, hwaraf somliga äro nu i spåda år lågo för hans fötter som bedjande englar. Den hårda man skulle knäpse hafwa wifnat wid anblicken af denna grupp; men Carls hjerta liknade i denna stund en klippa, wid hwaras fot oceanens wågor, upprörde af stormens raseri, och fåfängt utösa sin förtwiflan. De bedröfwade fenarna erhöillo tillstånd att besöka sina män uti arresterna. Det behöfs ingen ga romantiska skildringar för ett ömt hjerta, att föreställa sig dessa rörande uppträden. Dessa äro dessa framställningar inga fantasier, de äro tidens

Scen från Riksdagen i Linköping år 1600.

famma händelser. Det war inga brottslingar, de åter slöto i sin famn; deras tårar blandades af ingen ånger, de behöfde ej blygas för efterwerldens dom. Deras förfäder woro namnkunniga för deras bedrifter och deras kärlek till fäderneslandet; men dese deras efterkommande skulle blifwa det för sina olyckor. Om detta är en tröst, är det likwäl en swag tröst wid gränsen af lifwet. Grafswens lugu kan någon gång wara efterlångtadt af den olycklige; men mörk, hemst och dystert måste den alltid blifwa för den, som ser sin glädje på jorden, och sina förhoppningar störas deri. De få timmar, som de bebröfwade tillbragte tillsammans, förslöto liksem de ångsliga stunder, då en döende under nattens långsamma framskridande räknar klockans lifformiga sekundslag, än fruktande, än långtande efter den ewigt gryende morgonen. Den sista stilsueskans timme inträffade; må wi följa de olycklige till den blodiga rustningen, och vårt deltagande swäfwa omkring dem i sista stunden som en tröstande flyddsande.

Wantro och widspelpelse beherskade på den tiden folkets sinne wida mer än nu. Det trodde, att den Allsmåtrige förkunnade stora och blodiga uppträden på jorden genom järtecken på himmelnen. Redan i gryningen af den olyckliga dagen den 20 Mars, gick ett rykte från mun till mun om de förunderliga syner, som wisat sig den förledna natten. Man hade nemligen sett på månans bleka cirkelstifwa ett blodrodt kors och två fiendtliga frigshårar på himlahwalfwet, som dragit mot hwarandra i härnad, utförande ordentliga slagningar. Antingen dessa tecken skulle betyda himmelens bifall eller wrede, kunde berättelserna derom dock ej annat än injaga häpnad och försträcktelse hos ett folk, hvars fantasi war intaget af den fordna tidens wantro. Redan tidigt på morgonen war stor rörelse på slottet; hertigen rustade sig till afresa. Antingen han seuktade att låta beweka sig, eller han, icke så blodgirig som

Christian, ej wille öfwerwara det blodiga uppträdet, hade han beslutat att aflägsna sig. Han lät genom sin sekreterare, Mikel Dufwa förkunna de dömda herrar att bereda sig till döden, och befallte marskalken von Rosenback, Anders Lenardson, Otto Mörner och Anders Nilson, att straxt låta verkställa domen. Då han redan satt sig i slädan, wågade Leyorhuswud ännu ett knäfall, för att bedja om Gustaf Banérs lif, men blef med förebräet tillbakawisad.

Waktier uppställdes på alla håll; soldat-afdelningar marscherade fram och åter genom gatorna, för att hålla ordning. Adjutanter flögo med order från det ena stället till det andra. Patruller till häst redo omkring öfwerallt. Andtligen uppmarscherade med flygande senikor och under doswa trumslag de trupper, som skulle hålla wakt wid exekutionen. Omkring den runda, stenfatta planen på jerntorget, der några rödaktiga stenar ännu i dag ligga inwiängde bland grå graniter, och af allmänheten anses wara blod efter de olycklige greswarne, uppstälde sig en spetsgård af krigsfolk, så wäl till häst som fot. Alla först woro uppfyllde med fruntimmer, taken och alla ställen, derifrån afrättningen kunde synas, upptagne af åskådare. En mängd af adeln och riksledamöterna sprungo om hwarandra; folkmassan hwälsde sig som i wågor. Det war ett brokigt, både lysande och dystert hwimmel; allt war likwäl stilla. Med tytt ifwer sökte den ena eller andra att arbeta sig fram eller aflägsna sig. Andtligen anlände de dömda offren, under stark bewakning. Utom andra prester beledsagades de af biskoparne i Linköping, Strengnäs och Westerås. Åfwen följde många wänner och anförwandter, lifaså en del af den gamla adeln och riksdagsmän, alla förjande att se så ypperlige män undergå ett så ömkeligt öde. De fångnes fruar, som ej wille öfwergifwa de älskade uti den sista, swära timman, stöttes med gewärskolfwar tillbaka af wakterna;

Scenen från Riksdagen i Linköping år 1600.

samliga störtade omfull och woro nära att nedtrampas af hopen. Deras undergång skulle också öfver öfver dagens ryslighet, om ej grefwe Axel Lehnhuswuds moder, Ebba Alshöf, och i synnerhet fru Anna Gylfe, gift med Nils Nilsson Matt och Dag, med ädelmodigt deltagande räddat de öfverlöfna, och bortfört dem från denna förskräckliga scen.

Wid det rådsherrarne kommo ur huset, der de suttit under beredelsen, ropade Gustaf Banér med hög röst: "Här är den man, som ärligen tjent sitt fädernes-rike, och nu skall uppbara sådan lön för trettio års trogen tjenst, der förbarne sig Gud öfwer! Han wärdigas uträfwa mitt oskyldiga blod af dem, som så orättan öfwer mig dömt hafwa. Annorledes hafwer jag tjent, annorledes blifwer jag belönt." Biskopen i Strengnäs, Petrus Bonæ steg fram och frågade: om han ej wille bekänna sig brottslig? "I hafwen hört hwad jag bekänt," svarade han, "då jag annammade det heliga sakramentet. Denna bekännelse war sannfärdig. Jag dör oskyldig, och är för Gud i himlen fri för alla edra oärliga tillmälen. Som redlig man med rent och obefläckadt samwete will jag ingå i det ewiga lifwet." Under gåendet tog han än en hustru, än en jungfru i hand, och bad dem icke tala illa om honom och hans medbröder på deras döda mull. När de kommo till ringen, ryckte en del af hingstridarne derur, och stallmästaren Anders Nilsson med sitt manskap intog deras ställe. Gustaf Banér talade då med Bjellen, Pöfen, Ståhlarm, Horn, Sparren och några andra, hwilket dock ej mycket hördes. Då steg en ung stockebängel fram med sin hatt på huswudet och några fjädrar i hatten, tecknande dem till med regiments-safweln, och sade: "Eder är lof gifwit att tala för eder." "Det är tid till," utropade Banér, "sedan man två år wäldsamligen hållit oss i fängelse såsom uppenbara ogerningsmän." Sedan frågade han samma stockefnekt: "Hwilken

skall wara den förste?" Som denne sade sig icke weta det, bad Banér honom fråga efter. Denne tillsporde Otto Mörner och återkom med svar: "I skolen wara den förste." "Som Gud will," utbrast Banér, "det är så godt att wara den första som den eftersta till denna rätten." Derefter begynte herr Gustaf sjelf psalmen: Herre Gud fader, stätt oss bi &c. Sedan den med flera andra war sjungen, talade han med stor frimodighet till folket om den orätt, som skedde honom, och betygade wid den allsmåttige Guden, hvars ansigte han snart skulle skåda, att han dog oskyldig och trogen sitt fädernesland. Med ett förundranswärdt lugn tog han ett ömt affsed af de fringsstående i ringen, och uppmanade alla, att hysa godhet för hans olyckliga familj, att framför allt icke tänka förfärligt om honom; "ty äran," sade han, "går framför allt, fast kroppen på detta sätt uppfrossas." Derefter aflädde han sig och föll på knä. Mästermannen bad honom wända sig mot solen, hwilket han genast gjorde och band sjelf klädet för ögonen. Biskopen i Strengnäs lutade sig ned till honom och hwiskade: "Käre herre, bekänn, att ni är skyldig till döden!" Swartill Banér öfwerljuddt svarade: "Nej, nej, i Jesu namn!" och samma mod, som i lifwet, wisade han i sista dödsstunden. Han blef lifsom de öfrige med swärd afrättad, och det sägs, att han rest sig på ena benet, sedan huswudet redan varit skildt från kroppen, lifsom han wid inträdet i andra lifwet wille ropa tillbaka, och ännu en gång betyga sin oskuld. I samma kläde, hwarpå han stod, blef han löst på en swartklädd bår af några af adeln och flera finska frigsmän, och under många tårars utgjutande bortburen. Härnäst följde riksfänslern Erik Sparre. Han war till wäntien lång och af wackert utseende. Äfwen war han mycket aktad för sitt sunnda förstånd och sina stora kunskaper. Han beledsagades af biskopen Dlaus Stephani Bellinus från We-

Scen från Nicksdagen i Linköping år 1600.

sterås. Under Gustaf Banérs afkrättande hade han vänt sig från detta ryfliga skådespel, och talade under detsamma med Göran Claesson Stjernsköld och Christiern Claesson Horn; men Eten Banér och Thure Bjelke sågo noga på dem, som ledo döden, och ropade, då hvarje hufvud föll: "Gud ware din själ nådig!" Sparren uppläste, efter ett kort och kraftfullt til, en wedertläggning mot sin domstol, den han wisade vara olaglig och wrångwis, wådhandes till den Allrahögste. Efter läsningen sönderlet han skriften och gaf den till sitt folk, att i ännu mindre bitar sönderriswas; men konceptet dertill fanns bland Gustaf Banérs papper. Den war med sådan styrka skriven, att hertigen sann för godt, att söka wedertlägga den; men hwad öfwertygelse det wäckt, lerna wi derhån. Med mycket lugn, och en andakt full af wärdighet och upprättighet, tog han afsked af de kringstående, och tröstade dem med den försäkran, att han dog lugnt i medvetande af sin oskuld, och i glad förhoppning om en bättre werld. Han nedföll derefter på ett karmosinrödt klåde, och band sjelf för ögonen, men upplysade händerna nog högt, att skarprättaren bad honom sänka dem något, och i det han sade: "Herre! i dina händer befäller jag min anda!" blef hufwidet afhugget.

Efter honom Eten Banér och sedan Thure Bjelke. Den sednare, waktadt han sett trenne wännuers och olyckliga medbröders hufwuden, det ena efter det andra, falla för swärdet, ägde likwäl den själsstyrka, att han höll ett så rörande tal, att den kringstående allmänheten blef betagen, och ingen enda kunde återhålla sina tårar, eller hämma sitt snyftande och sina suckar. Soldaterna woro så rörde, att de med darrande händer höllo sina wapen. Under det han talade, steg skarprättaren fram, och bad, att han ej skulle förbröja tiden. "Gif dig tillfreds, yngling!" swarade han mildt. Då han sjöng sista psalmen: Jag

ropat till dig, o Herre Christ, begynte och slutade han hwarje wers, så att hans röst hördes öfwer alla, med fulla och rena toner, och med djupt allwarligt uttryck af ordens andeliga mening. Som han war lång till wårten, såg han sig omkring på alla sidor öfwer de kringstående, med fria och lugna blickar, utan att någon tår märktes i hans ögon, eller att någon förändring i des hy eller anletsdrag kunde röjas. Den sista, han tog afsked af, war brodern Claes, i hwars wård han anbefallte sin hustru, med hwilken han fört ett 20 årigt sällt och lyckligt äktenkap, likaså barnen, hwars uppfostran han uppdrog honom. Då han steg på täcket, sade han med en wänligt leende min till skarprättaren: "Mach es frisch!" men då han skulle binda klädet för ögonen, hejdade han sig och sade, med en mild dragnings på läpparne och lifsom en förklarad blick: "Nej, jag skall offra min Herre och min Gud ett bart och öfkyldt rent ansigte," hwarefter han föll på knä. Då sade mästern: "Herre, ihr stehet nicht recht!" Hwarpå han steg upp och wände sig mot solet, och frågade: "Stehe ich nun recht?" "Ja," swarade mästern; hwarefter han åter nedföll på knä. Sedan ropade han med hög röst: "Herre Jesu Christ! i dina händer befäller jag min anda!" och wid det han ropade det för tredje gången, rullade hufwidet utåt ringen. Alla stodo häpnade och rörda öfwer denna hjeltens modiga och beslutsumma död. Blodet stöckade sig kring de bebröswade älsfädarnes hjertan; sjelfwa skarprättaren måste samla all fans för att kunna föra swärdet och thystnaden bland allmänheten war i detta ryfliga ögonblick så djup, att det såges, att swärdets hwinande i lusten warit hörbart; men när hufwidet föll, då, då genljödade lusten af en ömkelig weklagan och många nedfölo sanslöse. Bengt Falks afkrättande, som gick mera hastigt, slutade detta sorgliga skådespel.